

Inbreng MTR-debat 16 september 2020

Voorzitter,

Op 29 januari jl. ging de raadsbehandeling van de Midterm-review van start met een Open Podium over het te volgen proces. Op 26 februari nam de ambtelijke dienst ons mee in het “theoretisch bezuinigingspotentieel”. En **toen kwam corona en... alles werd anders.**

Wij vinden het logisch dat deze crisis en de financiële onzekerheid die dat met zich meebrengt de oorspronkelijke uitgangspunten van de MTR op z'n kop zet. Het is waarschijnlijk dat veel mensen hun baan zullen verliezen, dat ondernemingen failliet gaan en dat de gemeentebegroting klappen gaat krijgen.

Het is **goed dat het college acteert** op deze onzekerheid en voorstellen doet voor het aanleggen van financiële buffers (structureel en incidenteel). Wij vinden het belangrijk dat we als gemeente kunnen doen wat nodig is om Leeuwarden zo goed mogelijk door de coronatijd te helpen (uiteraard binnen de mogelijkheden die we hebben).

Tegelijkertijd vinden wij ook dat onze blik gericht moet zijn op de jaren na corona. We moeten er voor zorgen dat Leeuwarden sterker, socialer en duurzamer uit de crisis komt; deze passage uit de MTR-brief onderschrijven we volledig. En waar het kan, moeten we nieuwe inzichten ook aangrijpen om verandering in gang te zetten.

Opgave 1 Ruimtescheppende maatregelen

Wat betreft de ruimtescheppende maatregelen – ambtenarentaal voor bezuinigingen - vinden wij het belangrijk om eerst de bredere context te benoemen.. Een groot deel van de gemeenten in Nederland zat al voor corona in **financiële problemen**; de drie decentralisaties zijn met te grote budgetkortingen naar de gemeenten gegaan (-30%), terwijl de beleidsvrijheid van gemeenten is ingeperkt. En nu hangt ons boven het hoofd dat door trap-op-trap-af-systematiek het gemeentefonds de komende jaren gaat krimpen.

Deze structurele oorzaken moeten worden gerepareerd, willen we als gemeente financieel gezond blijven en de dienstverlening aan onze inwoners kunnen blijven bieden.

Dat vraagt blijvende inzet van het college in VNG-overleggen, maar ook van ons als raadsleden. Wat nemen de partijen straks op in hun verkiezingsprogramma over het gemeentefonds?

Wij zouden graag wel eens nader **onderzocht willen hebben** welk deel van de tekorten het **gevolg is van landelijk beleid**. Verschillende gemeenten in Nederland hebben dit al laten doen met een analyse-instrument van TU Enschede. Wij willen vragen of het college bereid is om dit ook in Leeuwarden te doen.

Waar het gaat om de ruimtescheppende maatregelen in de brief zien wij in de voorstellen de inzet van het college om de kwetsbare burgers van Leeuwarden te ontzien. **Er wordt niet bezuinigd op armoede, op zorg, op sport en op cultuur** en daar zijn we het als PAL GroenLinks volledig mee eens. Naast instemming zijn er bij ons ook een aantal zorgen over de ruimtescheppende maatregelen en we vragen het college om hierop te reageren:

1. U heeft ook een **bezuiniging op het openbaar groen** opgenomen. Wij lezen dat het huidige kwaliteitsniveau daarbij niet wordt losgelaten, toch denken wij dat dit niet zonder zichtbare gevolgen blijven. Graag een toelichting hierop en een toezegging om de raad te betrekken wanneer er beleidsmatige keuzes moeten worden gemaakt
2. Heeft de bezuiniging op **vastgoedbeheer** gevolgen voor het tempo van de verduurzaming?

Opgave 2 Stelpost jeugdzorg

Wat betreft het opnemen van de stelpost jeugdzorg kunnen we meegaan in de argumentatie van het college.

- Verschillende rapporten onderbouwen op dit moment de claim van de gemeenten.
- Mocht onverhoopt blijken dat het Rijk niet over de brug komt dan is er nog tijd om hier op in te spelen en is er een **plan B** achter de hand. En ondertussen moet de **transformatie** in de jeugdzorg natuurlijk gewoon doorlopen. Helemaal nu steeds meer blijkt dat jeugdzorg een markt is geworden.

Opgave 3 Impact coronacrisis

Voorzitter. De impact van de coronacrisis is groot. Niet alleen zijn verschillende inwoners hun dierbaren verloren, het maakt veel mensen onzeker. Over hoe de toekomst eruit zal zien, over hun werk, over wat het “nieuwe normaal” zal zijn.

Wij weten dat de gemeente Leeuwarden niet al deze onzekerheden kan wegnemen of oplossen. Wel vinden we dat de gemeente er moet zijn voor haar inwoners en de **basisinfrastructuur** op het gebied van zorg, sport en cultuur overeind moet houden. Bij de jaarstukken hebben we genoemd waar we dan aan denken: wijk- en dorpsgebouwen, aan de BV Sport en instellingen in de cultuursector. Juist ook die instellingen, die buiten de “basisinfrastructuur” van het Rijk vallen en niet in aanmerking komen voor rijks geld. De cultuursector wordt flink geraakt door de corona en Leeuwarden moet oppassen dat de infrastructuur op dit gebied niet wordt afgebroken en dat talent uit de regio verdwijnt. We zullen dit hard nodig hebben om als stad en regio aantrekkelijk te blijven.”

Het college gaat in de brief op verschillende plekken in op de **groeïende ongelijkheid** en constateert dat de crisis hierin een katalysator kan zijn. Dit is een thema dat PAL GroenLinks zorgen baart. Wat doet u concreet om dit te verkleinen? Hoe bereiden we ons voor op de voorspelde toename van armoede en schulden?

Er wordt landelijk veel gesproken over omscholing van mensen die nu hun baan verliezen. PAL GroenLinks vindt het belangrijk om te **investeren in menselijk kapitaal**. Juist wanneer er weinig werk is, is het zinvol om mensen beter op te leiden en voor te bereiden op de banen van de toekomst. Vooral voor groepen die een achterstand hebben op de arbeidsmarkt. In de analyse van Fryslân Werkt! wordt geconstateerd ook dat het juist voor personen in banenafpraakbanen problematisch is om terug te keren op de arbeidsmarkt. Wat gaat het college doen om **gelijke kansen** te creëren?

Wij denken dat er straks mogelijkheden liggen in de (co-)financiering van Europese- en Rijksmiddelen. Wat onderneemt het college op dit moment op dit punt? Graag de toezegging dat er een plan van aanpak komt voor omscholing en dat de raad daarbij wordt betrokken.

Voorzitter. Ik zei al: “Never waste a good crisis.” Waar het kan moeten we kansen grijpen. Corona heeft ons immers ook nieuwe inzichten gegeven. We kunnen **anders kijken naar de openbare ruimte** en het gebruik van gebouwen. Dingen die een tijd lang onmogelijk leken, worden nu ineens realiteit. Thuiswerken blijkt in een keer goed mogelijk en zorgt voor minder verkeer op de weg.

Er is zonder veel problemen extra ruimte gegeven aan terrassen. Wat ons betreft kan de verdeling tussen autoverkeer en langzaam verkeer op veel plekken in en rondom de binnenstad anders. In 2016 kwamen PAL GroenLinks nog met een voorstel voor het autoluw maken van de oostzijde van het centrum. De tijd was er toen nog niet rijp voor. Nu misschien wel?)

(Waarschijnlijk komen door thuiswerken, een verschuiving naar online shopping en een vertraagde economie meer kantoren en winkels leeg te staan. Wat gaan we hier mee doen? Meer woningen realiseren binnen bestaand bebouwd gebied?)

Opgave 4 Bestedingen

Er vanuit gaande dat er een vaccin komt, zullen de coronacrisis en de daaruit voortvloeiende economische gevolgen van tijdelijke aard zijn. Als PAL GroenLinks vinden we het **belangrijk dat andere grote crises - de groeiende ongelijkheid en de klimaatcrisis - niet naar de achtergrond verschuiven.**

Afgelopen zomer hebben we opnieuw gemerkt wat klimaatverandering voor Leeuwarden kan betekenen. Wij zouden dan ook graag zien dat de co-financieringsmiddelen ook worden ingezet om deze problemen aan te pakken. De Europese Green Deal geeft daar volop mogelijkheden voor. Leeuwarden kan groener en klimaatbestendig worden ingericht en mocht de woningmarkt toch stilvallen, dan kunnen we veel banen behouden met het verduurzamen van bestaande gebouwen. We zouden graag een toezegging van het college willen om de besteding van co-financieringsmiddelen verder uit te werken en met ons te bespreken.

We zijn blij met het gegeven dat het college ondanks bezuinigingen wil **investeren in cultuur**. Voor een gemeente als Leeuwarden - waar de economie kwetsbaar is en we ons best moeten doen om toeristen en innovatieve bedrijven te trekken - is het erg belangrijk dat we een goed cultureel klimaat hebben. Ook een aantrekkelijke binnenstad kan niet zonder cultuur en evenementen.

Tijdens de hoorzitting over cultuur hebben wij wederom gehoord dat meer **structurele dekking voor cultuurinstellingen en evenementen gewenst** is. Dit maakt dat cultuurmakers meer vooruit kunnen kijken en ook beter aanspraak kunnen maken op particuliere fondsen. Ziet het college deze problematiek ook en kunnen we de komende jaren nieuwe voorstellen verwachten op het moment dat de financiële ruimte toeneemt?

Wat betreft de deprivatisering van **was- en kleedruimtes**, vinden we dat er een eind moet komen aan dit langslpende en ingewikkelde dossier. De structurele middelen daarvoor komen wat ons betreft beschikbaar. Voor extra compensatie van de verenigingen zien wij op dit moment geen financiële ruimte.

Voorzitter. Bij verschillende voorjaarsbrieven en begrotingen hebben we gevraagd om meer inzage in de **bestedingen op het gebied van ICT**. Ook nu stelt het college voor om veel extra geld uit te trekken voor de digitale agenda. Wij kunnen ons voorstellen dat het thuiswerken vraagt om extra investeringen op de korte termijn, maar al met al krijgen we maar moeilijk een beeld van waar het geld voor nodig is. Kan de wethouder toezeggen dat we hierover een keer grondig worden geïnformeerd?

Samenvattend

Kortom voorzitter, PAL GroenLinks kan op hoofdlijnen uit de voeten met de MTR-brief. We vinden dat het college alle gelegenheid moet aangrijpen om Leeuwarden sterker, socialer en groener uit de crisis te laten komen.

Wij hebben een aantal toezeggingen gevraagd op het gebied van het onderhoud van het groen, een plan van aanpak voor omscholing, de besteding van co-financieringsmiddelen en de inzet op het gebied van digitalisering.